

Alina GENTIMIR

Dreptul unui suspect de terorism de a fi informat despre motivele arestării sale

Interesul prevenirii și descoperirii unei infracțiuni, în general, și a actelor de terorism, în special, pune în lumină existența unei duble perspective care își au izvorul în clasică opoziție a intereselor aduse în discuție, cel al societății și cel individual: care este activitatea organelor statelor vizavi de acte infracționale, respectiv terorism? Această activitate trebuie să încalce drepturile fundamentale ale unei persoane? Răspunsul satisfăcător al unor astfel de întrebări este necesitatea asigurării unui echilibru între respectarea drepturilor personale și realizarea activității publice. În cadrul acestei teme, libertatea persoanei, ca drept fundamental, apare ca un aspect sensibil pentru toate persoanele participante la exercitarea unor acte oficiale. Intrând mai în profunzimea subiectului, se evidențiază că respectarea interesului libertății personale implică exigența ca atribuțiile organelor judiciare să fie strict reglementate de lege. Aceste atribuții trebuie să evidențieze respectarea drepturilor individuale și conceptul complementar al limitării puterii oficiale¹.

Oprirea și percheziționarea, ca atribuții ale organelor de poliție, au fost concepute ca mijloace prin care să se mențină echilibrul în cadrul procesului de monitorizare a fenomenului infracțional și de apărare a siguranței naționale, între interesul societății, protejat prin intermediul poliției, și a interesului fiecărui individ de a i se respecta libertatea personală. **Reținerea**, percepută ca o măsură privativă de libertate inferioară ca și durată arestării, ar trebui să se bazeze pe motive temeinice de suspiciune legate de acțiunile specifice ale unui individ. În același timp, este considerată și un mijloc de investigare care se bazează pe experiența de teren; această realitate a impus stabilirea unor reguli limitative care să nu permită ofițerilor de poliție să se bazeze pe propriul instinct în cadrul investigațiilor, discreția poliției trebuind să fie corolarul acestor reguli. Oprirea și **percheziția** reprezintă o limitare a libertății individuale și nu o privare de libertate precum arestarea, iar exercitarea acestora poate reprezenta o încălcare a vieții private, dar și un motiv de plângere². Per ansamblu, exercitarea acestor atribuții constituie obiectul unor cunoscute controverse, mai ales dacă discriminarea, în general, și discriminarea rasială, în special, pot fi invocate ca justificare a acestora.

Procentul în creștere al perchezițiilor voluntare subminează exigența suspiciunii rezonabile și, în timp ce această problemă a fost recunoscută, nu s-a întreprins nicio

¹*Helen Fenwick*, *Civil Liberties and Human Rights*, Third Edition, Cavendish Publishing Limited, London, Sydney, 2002, p. 736.

² *Idem*, p. 737; *Alvanou Maria*, *Combating Terrorism and Human Rights Protection: the Ticking bomb Theories and Torture*, *Mediterranean Journal of Human Rights*, vol. 8, no. 1, 2004, p. 45.

încercare evident utilă în vederea redresării ei. Dovadă că există în continuare persoane care sunt intimidat de autoritatea poliției și sunt supuse percheziționării în situații când legea nu permite. Astfel de percheziții ilegale sunt cunoscute doar când suspectul, ulterior, argumentează că poliția nu era îndreptățită să considere că are consimțământul lui ori, după un acord inițial, suspectul opune rezistență și este acuzat de săvârșirea infracțiunii de ultraj asupra unui polițist în timpul serviciului.

Nu este suficient ca ofițerul de poliție să bănuiască că persoana a comis sau comite o infracțiune; trebuie să existe o dovadă concretă a acestei suspiciuni, care să poată fi calificată astfel de către un observator obiectiv. Spre exemplu, ofițerul poate lua în considerare informația potrivit căreia membrii unei anumite grupări poartă asupra lor anumite obiecte periculoase. Prin urmare, un ofițer apreciază natura obiectului suspect, purtat într-un anumit context, în funcție de elementele de timp și loc, respectiv comportamentul persoanei suspectate sau a persoanelor care îl însoțesc. Suspiciunea rezonabilă poate exista și când informația a fost primită sub forma descrierii unui obiect posedat de o anumită persoană sau chiar a unei persoane suspecte: o persoană este văzută acoperind, intenționând să ascundă ceva; sau o persoană poartă un anumit tip de obiect la o ora nepotrivită sau într-un loc unde un număr de activități teroriste au avut loc recent. Dar decizia de a opri sau percheziționa trebuie să se bazeze pe toți factorii care îndreptățesc găsirea unui anumit tip de obiect³.

Instrumente normative britanice, precum *Actul de prevenire a terorismului* (1989) și *Actul Irlandei de Nord* (1996) conțin atribuții speciale privind deținerea, chestionarea și percheziționarea pietonilor și vehiculelor în scopul găsirii unor obiecte necesare îndeplinirii unor acte teroriste, astfel încercându-se să se prevină atacuri teroriste. **Autoritatea de a opri persoane** include autoritatea de a opri vehicule, iar ignorarea acestor dispoziții ale organelor de poliție este calificată drept infracțiune. Un ofițer poate percheziționa orice ar putea să-i confirme suspiciunea de implicare în acte de terorism. Pentru a aresta, un ofițer trebuie să aibă o justificare rezonabilă pentru a suspecta o persoană că este implicată în pregătirea sau instigarea unor acte de terorism. Acesta poate opri și percheziționa o persoană pe care el în mod rezonabil o suspectează că este terorist, pentru a descoperi dacă el este în posesia a ceva ce poate constitui o dovadă că este terorist. Poliția poate opri, chestiona sau percheziționa persoane, vehicule sau mărfuri, care trebuie să intre sau să părăsească țara, să determine dacă acestea au fost implicate în comiterea, pregătirea sau instigarea la acte de terorism. Aceste atribuții însă prezintă un număr de trăsături specifice. Poate fi evidențiat nu numai caracterul lor independent și faptul că suspiciunile rezonabile vizează obiectele purtate de o anumită persoană, dar și că nesupunerea la percheziționare este calificată infracțiune.

Pare că această scurtă perioadă de limitare a libertății reprezentată de oprire și percheziționare este suficientă să constituie o privare de libertate. Însă aceste măsuri pot fi luate în baza unui act normativ și în anumite circumstanțe limitativ enunțate, inclusiv, potrivit art. 5 alin. (1) lit. b) al Convenției europene a drepturilor omului,

³ *Helen Fenwick*, op. cit., p. 744; *Brice Dickson*, *Law versus Terrorism: Can Law Win?*, *European Human Rights Law Review* no. 11, 2005, p. 36.

deținerea unei persoane în scopul asigurării îndeplinirii obligației prevăzute de lege și, în baza art. 5 alin. (1) lit. c) al Convenției, reținerea legală a unei persoane luate în scopul de a fi adusă în fața unei autorități competente datorită unei suspiciuni rezonabile de a fi comis o infracțiune. Ambele prevederi ar putea justifica reținerea temporară tocmai pentru a fi efectuată percheziția. Modul de redactare al art. 5 alin. (1) lit. b) subliniază dificultățile de interpretare, dar nu la fel de evident precum forma de deținere reglementată de art. 5 alin. (1) lit. c). Termenii utilizați par să permită **detenția arbitrară** în cazul în care nu există suspiciune ori autorizarea pe care ar trebui să se întemeieze și chiar în absența intervenției unui judecător. Mai mult, ar putea fi acceptată o astfel de intervenție limitativă de libertate și în scop preventiv, înainte de violarea unei obligații legale.

Totuși, art. 5 alin. (1) lit. b) i s-a dat o interpretare restrictivă de către instanța de la Strasbourg. S-a considerat că trebuie identificată o obligație precisă și concretă – hotărârea *Lawless v Ireland*, 1 iulie 1961⁴. Detenția poate asigura tocmai îndeplinirea acestei obligații. Exigențele sunt de a se supune percheziționării și de a rămâne în custodia poliției pentru o perioadă de timp necesară pentru ca aceasta să fie îndeplinită⁵.

Cerința de a se supune unei examinări la sosirea într-un stat britanic nu a fost considerată o violare a art. 5 alin. (1) lit. b) atâta timp cât cerința este precisă și concretă, însă Comisia de la Strasbourg a subliniat că aceasta se întâmplă doar în situația în care obligația se îndeplinește în circumstanțe limitate și are scop limitat: combaterea terorismului. Raportând această percheziționare la art. 5 alin. (2) lit. c), se poate constata că aceasta apare ca incompatibilă, ca de altfel orice oprire. Această constatare a îndreptățit sublinierea caracterului temporar al atribuției organelor statului, examinarea fiind justificată doar în situații de urgență.

La rândul său, art. 5 alin. (1) lit. c) impune ca reținerea unei persoane să fie făcută în scopul aducerii acesteia în fața unei autorități legale competente. Trebuie, însă, determinat dacă arestarea este temeinic dovedită ori informarea generală privind privarea libertății este arondată doar indirect scopului art. 5. Esențială este, în special, identificarea motivelor obiective ale suspiciunii, mai ales în statele ale căror legislațiile permit reținerea pe motive subiective. Astfel, ca oprirea în baza acestor prevederi să fie totuși în conformitate cu textul convențional, polițiștii ar trebui să satisfacă cerința care nu este reglementată de legislația națională⁶.

Privarea de libertate, chiar și de scurtă durată, nu trebuie să depindă de suspiciunea rezonabilă în privința unei infracțiuni și nu este aplicată pentru a fi respectată o obligație precisă. Aceasta este o chestiune de interpretare, de când obligația ar putea fi văzută ca o intruziune inerentă pentru folosirea vehiculelor pe drumurile publice. Dar dacă obligația nu este suficient de precisă, exercitarea ei poate fi justificată numai dacă nu se ajunge la o privare de libertate. Oprirea în sine atrage, în

⁴ (<http://cmiskp.echr.coe.int//tkp197/viewhbkkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=4652&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

⁵ *Helen Fenwick*, op. cit., p. 757; *Dimitrijevic Vojin*, *Terrorism and human rights*, in *Essays in honor of Asbjorn Eide*, Human Rights and Criminal Justice for the Downtrodden, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston, 2003, p. 235.

⁶ *Reid Karen*, *A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights*, 2nd edition, Thomson, Sweet&Maxwell, London, 2004, p. 206.

mod firesc, reținerea pentru o scurtă perioadă. Într-o asemenea situație, persoanei oprite i s-ar putea da impresia că este obligată să rămână pentru interogare.

Mai mult, abuzul în exercitarea limitării de libertate a unei persoane determină apariția inerentă a incompatibilității cu art. 5, întrucât detenția trebuie să nu fie arbitrară, aceasta fiind implicit cerința legalității – hotărârea *Winterwerp v Netherlands*, 24 octombrie 1979⁷. O reținere cu scop real de percheziționare pentru droguri, măsură procedurală autorizată anterior, ar putea fi considerată ca arbitrară în sensul că nu era proporționată cu scopul asigurării îndeplinirii unei obligații prevăzute de legea relevantă în speță. În spețele în care un asemenea argument a fost invocat la Strasbourg, implicând, reevaluarea proporționalității deciziilor luate de autoritățile naționale, o anumită **marjă de apreciere a acestor autorități** a fost acceptată în vederea aprecierii circumstanțelor relevante – hotărârea *Bouamar c. Belgium*, 29 februarie 1988⁸. Însă, în instanțele din Marea Britanie, o astfel de abordare a fost apreciată nepotrivită. Aplicarea noțiunii de obiect discreționar al analizei unei situații concrete ar fi considerată, în mod contestabil, improprie, mai ales că percheziția în legislația împotriva terorismului, efectuată nu într-un scop terorist, impune o contestare dinamică.

În anumite cazuri, este evidentă tendința poliției de a avea prejudecăți rasiale atunci când decid în privința opririi și percheziționării unei persoane, astfel, implicit, constatându-se violarea art. 5 alin. (1) lit. b) sau lit. c), mai ales dacă se are în vedere art. 14 care garantează nediscriminarea de orice fel. Un inculpat ar avea opțiunea de a invoca argumentele din art. 5 și art. 14 în cadrul unui proces penal. S-ar putea susține, în baza art. 6 alin. (1) că dacă art. 14, în coroborare cu art. 5 ar fi încălcate în cadrul unei percheziționări, obiectele confiscate cu această ocazie ar trebui excluse din cadrul probatoriului din cauză, după cum orice dovadă derivând din această măsură procesuală ar trebui să fie exclusă. Un asemenea argument ar impune recunoașterea existenței unui stereotip rasial în cazul deciziilor privind oprirea și percheziționarea, și nu a supremației explicațiilor neutre.

Inevitabil se ajunge și la întrebarea dacă este permisă folosirea forței în scopul opririi și percheziționării. În baza art. 3 al Convenției, **folosirea forței** trebuie să fie strict proporțională cu comportamentul persoanei arestate. Potrivit prevederilor convenționale și jurisprudenței în materie, folosirea forței extreme este permisă dacă este impusă de conduita inculpatului, iar dacă pentru îndeplinirea acestor de măsuri procedurale în această manieră violentă se cauzează moartea, va deveni incident art. 2, care permite utilizarea forței letale pentru a pune în aplicare a unui mandat de arestare, dar nu și a unui mandat de reținere. Totuși, dacă persoana arestată încearcă să evadeze după ce a fost îndeplinit mandatul în scopul opririi și percheziționării, aceasta se poate afla sub incidența art. 2 alin. (2) lit. b): „să prevină evadarea unei

⁷ (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbk.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=4730&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

⁸ (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbk.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=4580&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

persoane reținută legal”. Legalitatea arestării inițiale ar fi luată în considerare avându-se în vedere argumentele tocmai amintite⁹.

Potrivit art. 5 alin. (1) lit. c) al Convenției, pentru ca o măsură de arestare să fie legală, trebuie să se întemeieze pe suspiciunea rezonabilă că o anumită persoană a săvârșit o infracțiune. Bineînțeles că autorităților judiciare le revine misiunea de a dovedi rezonabilitatea suspiciunii lor. Aceasta implică, în general, că trebuie să stabilească existența unor fapte și informații care ar îndreptăți și un observator obiectiv să constate că persoana vizată a comis o infracțiune – hotărârea *Fox, Campbell and Hartley v United Kingdom*, 30 August 1990¹⁰. Din această perspectivă, infracțiunile cu caracter terorist, însă, pot să confrunte autoritățile cu anumite probleme specifice. Datorită riscului crescut de pierderi și suferințe umane, poliția este obligată să acționeze luând în considerare toate informațiile care le parvin, inclusiv cele obținute din surse secrete. Mai mult, poliția poate frecvent aresta un suspect de acte de terorism pe baza informațiilor care sunt verificate, dar care nu pot, fără să pună în pericol sursa de informare, să fie deconspirate persoanei suspectate de acte de terorism sau să fie prezentate judecătorului în cadrul susținerii unei acuzații. Ținând cont de dificultățile inerente ale investigației și tragerii la răspundere penală a acestui tip de infracțiuni cu caracter terorist, rezonabilitatea suspiciunilor justificând asemenea arestări nu poate întotdeauna să fie analizată potrivit aceluiași standard ca cele care se aplică crimelor de drept comun. Totuși, exigențele abordării crimelor teroriste nu pot explica extinderea noțiunii de „rezonabilitate” până într-atât încât esența garanției asigurate de art. 5 alin. (1) lit. c) al Convenției să fie lezată¹¹.

Cu siguranță art. 5 alin. (1) lit. c) al Convenției ar trebui să nu fie aplicat astfel încât să creeze dificultăți disproporționate în activitatea poliției atunci când este necesară luarea de măsuri efective anti-teroriste. Consecința directă a acestei abordări evidențiază absența impunerii statelor unei condiții prin care li s-ar cere să stabilească rezonabilitatea suspiciunilor pe care să se întemeieze arestarea suspectilor de terorism prin dezvăluirea surselor confidentiale de informare și chiar prin descrierea faptelor care ar fi susceptibile să indice asemenea surse, în special identitatea lor. În aceste condiții, Curtea de la Strasbourg trebuie să nu fie competentă să stabilească dacă esența garanției acordate de art. 5 este asigurată. La rândul său, guvernul implicat trebuie să furnizeze cel puțin câteva fapte sau informații care să satisfacă instanța în privința faptului că suspectul arestat a fost suspectat în mod rezonabil de a fi comis infracțiunea investigată. În hotărârea *Fox, Campbell and Hartley v UK*,

⁹ *Helen Fenwick*, op. cit., p. 760; *Lemmens Paul*, Respecting Human Rights in the fight against Terrorism, in *C. Fijnaut, J. Wouters, F. Naert*, Legal Instruments in the Fight against International Terrorism at Transatlantic Dialog, C., Martinus Nijhoff Publishers, Leiden, Boston, 2004, p. 323.

¹⁰ (<http://cmiskp.echr.coe.int//tkp197/viewhbk.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=4850&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

¹¹ European Guidelines on human rights and Fight against Terrorism, Council of Europe, p. 23; *Eaton Martin*, Council of Europe Measures against Terrorism, in *Yotopoulos – Marangopoulos, Alice*, *Anti-terrorist measures and human rights*, Ed. Leiden, Boston: M. Nijhoff, 2004, p. 134.

30 august 1990¹² a fost prezentată de către guvern doar dovada în vederea justificării suspiciunii rezonabile potrivit căreia suspecții au fost condamnați anterior pentru infracțiuni teroriste și apoi arestați și chestionați în legătură cu anumite acte teroriste. Guvernul a evidențiat că informații suplimentare nu pot fi făcute publice datorită punerii în pericol a vieții unor persoane. Curtea a considerat că, în pofida acceptării inconvenientelor strângerii probatoriului în situații de urgență, nu a fost stabilită suspiciunea rezonabilă care poate reieși din fapte și informații care ar satisface și un observator obiectiv că persoana vizată ar fi putut comite infracțiunea. Mai mult, exigențele abordării infracțiunilor teroriste nu pot justifica extinderea noțiunii de „rezonabilitate” atât de mult încât esența dreptului protejat prin art. 5 alin. (1) lit. c) să fie deteriorată. În consecință, arestarea nu ar putea fi justificată. Această condiție este apreciată ca fiind **standardul minim al suspiciunii rezonabile**, aplicabil în cauze ale teroriștilor. Totodată a fost din nou amintit că un standard obiectiv al suspiciunii rezonabile este solicitat – hotărârea *Murray v UK*, 28 October 1994¹³ – deși sursa de informare pe care se întemeiază suspiciunea ar putea să rămână confidențială potrivit cerințelor situației precum cea de la data arestării.

Articolul 5 alin. (1) lit. c) al Convenției stabilește una din circumstanțele în care o persoană poate fi reținută. Legalitatea arestării sau reținerii unei persoane derivă din necesitatea aducerii sale în fața unei autorități competente, în baza unei suspiciuni rezonabile că a săvârșit o infracțiune sau întrucât a fost apreciat în mod rezonabil că arestarea este necesară pentru a preveni comiterea unei alte infracțiuni sau sustragerea de la răspundere penală – hotărârea *K.F. v Germany*, 27 November 1997¹⁴.

În circumstanțele concrete ale unei cauze, o eludare a art. 5 alin. (1) lit. c) ar putea fi constatată, deși suspiciunea rezonabilă a fost confirmată prin descrierea faptelor. Se apreciază că în astfel de cazuri arestarea este discreționară, întrucât nu a fost exercitată potrivit art. 5 alin. (1) lit. c), scopul arestării fiind în realitate o informare generală cu scopuri precise. Aceasta s-ar putea întâmpla când, deși existau, în mod obiectiv, motive rezonabile de suspiciune, poliția nu deținea probe în privința vinovăției suspectului. O altă încălcare a textului convențional ar putea fi, de asemenea, remarcată când arestarea nu a fost necesară să susțină scopul afirmat. De exemplu, dacă suspectul a fost cooperant, nu ar fi necesară arestarea acestuia atât timp cât obiectivul art. 5 alin. (1) lit. c) ar putea fi satisfăcut prin audierea persoanei la domiciliul propriu. Același obiectiv nu este îndeplinit, însă, în cazul unei arestări întreprinse doar în vederea audierii suspectului la sediul poliției. Existența unor motive colaterale arestării nu i-ar conferi neapărat un caracter ilegal.

Esența garanției asigurate de art. 5 alin. (1) lit. c) a Convenției este ca autoritățile, nedezvăluind sursele lor confidențiale, să furnizeze totuși cel puțin câteva informații care să satisfacă instanța europeană în privința suspiciunii rezonabile privind persoana arestată – hotărârile *Fox, Campbell și Hartley c. UK*, 30 august 1990;

¹² (<http://cmiskp.echr.coe.int//tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=4850&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

¹³ (<http://cmiskp.echr.coe.int//tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=5038&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

¹⁴ (<http://cmiskp.echr.coe.int//tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=5254&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

Margaret Murray c. UK, 28 octombrie 1994; *O'Hara c. UK*, 16 octombrie 2001¹⁵. În consecință, dacă suspiciunea este sau nu rezonabilă, depinde de circumstanțele cazului. O suspiciune poate fi considerată cu dificultate rezonabilă dacă nu existau indicații că între suspect și infracțiune există o legătură directă.

Pe de altă parte, inculpatul are dreptul de a fi informat imediat și detaliat despre acuzația care i se aduce, mai precis despre faptă și încadrarea sa juridică – art. 6 alin. (3) lit. c)¹⁶. Vizând același scop, informarea, art. 5 alin. (2) prevede că o persoană trebuie să fie anunțată imediat despre motivele arestării. Suspecților, care au fost arestați în baza suspiciunii implicării în comiterea unor infracțiuni teroriste și nu au fost informați despre motivul arestării lor la acel moment, trebuie să le fie spus că au fost arestați în baza unei prevederi statutare – hotărârea *Fox, Campbell and Hartley v UK*, 30 August 1990¹⁷. În mod clar, această încunoștințare de la data arestării nu era una completă și reală. Mai târziu, în timpul interogatoriului, au fost întrebați despre anumite infracțiuni. Curtea europeană a considerat că art. 5 alin. (2) nu a fost respectat la data arestării, dar că această eludare a fost acoperită ulterior, în timpul audierilor privind infracțiunile pentru care au fost arestați. În altă cauză, *Margaret Murray c. UK*, 28 October 1994¹⁸, soldații au ocupat casa unei femei pentru a o aresta, dar nu au informat-o că o arestează pentru doar jumătate de oră. Curtea de la Strasbourg a considerat că art. 5 alin. (2) nu a fost încălcat; persoana arestată a fost informată pe parcursul interogării despre motivele arestării și, în acele circumstanțe, a fost considerat admisibil intervalul de câteva ore între arestarea efectuată de către poliție și momentul când ea a fost informată despre motivul acestei măsuri. Violarea vieții private încadrându-se într-unul din cazurile enumerate de art. 8 alin. (2), anume în scopul prevenirii unei infracțiuni, a fost apreciată ca necesară, proporțională și scopurilor excepției arondate art. 5. Deși nu ar mai fi necesar, se poate aminti că ambele decizii au fost influențate de către contextul terorist în care au avut loc faptele și constituie exemple elocvente ale atitudinii permissive a Curții privind amenințarea siguranței naționale de către guvernele naționale. Tot în ambele cauze, poate fi remarcată o foarte largă **marjă de apreciere** care a permis poliției să apeleze la practici îndoielnice în privința actelor teroriste, dar și o lipsă de rigoare

¹⁵ (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbk.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=4850&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

¹⁶ *Mose Erik*, Impact of Human rights conventions on the two ad hoc tribunals, in Essays in honor of Asbjorn Eide, Human Rights and Criminal Justice for the Downtrodden, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston, 2003, p. 195; Report on Terrorism and Human Rights, Organization of American States, Inter-American Commission on Human Rights, General secretariat, Washington DC, 2002, p. 88; *Cook Helen*, Preventive Detention – International Standards and the Protection of the Individual, in Stanislaw Frankowski; *Shelton Dinah*, Preventive Detention, A Comparative and International Law Perspective, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London, 1992, p. 13; *K. Reid*, op. cit., p. 418.

¹⁷ (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbk.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=5254&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

¹⁸ (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbk.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=5254&sessionId=10141918&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

procesuală. Asemenea lacune ar putea fi acceptate dacă ar exista o conexiune reală între imposibilitatea oferirii de informații suspecților și avantajul câștigat în situații de urgență, atât timp cât proporționalitatea este satisfăcută. Totuși, în ultimul caz prezentat, odată ce suspecta a fost arestată și locuința sa sigilată, nu a fost clar că spunându-i-se de faptă, arestarea ar putea crea or intensifica apariția unei situații neașteptate. Oferirea informațiilor solicitate nu ar constitui cauza principală a îngrijorării care deja a fost făcută prin intrarea soldaților în casă. Conform acestui raționament se pare că, tocmai datorită circumstanțelor speciale, o arestare care nu satisface toate cerințele procedurale va fi în cele din urmă o arestare legală temporară, în funcție de concordanța consecințelor ei cu scopul art. 5 alin. (2).

Însă, arestarea va fi ilegală chiar de la început dacă informarea nu a atestată nici prin comportamentul arestatului ori în situația generală din cauză. În cazul ambelor decizii, depinzând de circumstanțe, sunt efectuate anumite acte procedurale în vederea realizării informării arestatului. O arestare care nu satisface exigențele procedurale este echivalentă unei arestări care, doar la îndeplinirea ei, este conformă acestora, ulterior intervenind elemente care îi viciază caracterul legal. Pe baza unor motive îndoielnice, Convenția europeană a drepturilor omului prevede câteva excepții de la regulă care ar trebui să marcheze o clară distincție între momentul în care persoana este în libertate și momentul în care libertatea ei este restrânsă. Aceasta nu exclude posibilitatea ca instanțele naționale să adopte o altă abordare a art. 5 alin. (2), în special când tergiversarea informării în privința motivului arestării datorată contextului terorismului, s-a întâmplat în circumstanțe în permanentă schimbare din Irlanda de Nord¹⁹.

Analizarea situațiilor de fapt din cauzele amintite în baza art. 5 alin. (1) lit. c) a avut rolul de a contura limitele suspiciunii rezonabile privind o infracțiune și, în același timp, a suspiciunii că persoana este un terorist, adică este implicat în comiterea, pregătirea, instigarea unui act terorist. Curtea europeană a verificat temeiurile arestării din aceste două perspective și a constatat că arestarea a fost justificată potrivit art. 5 alin. (1) lit. c) în cauza *Brogan c. United Kingdom*, 29 noiembrie 1988²⁰. În primul rând, arestarea pentru acte teroriste a fost impusă de natura infracțiunii. În al doilea rând, după arestare, suspecții au fost întrebați despre actele materiale ale anumitor infracțiuni. Astfel, Curtea a decis că implicarea în acte teroriste în mod indirect presupune comiterea de anumite infracțiuni, ceea ce înseamnă o altă abordare a faptelor, calificată mai performantă²¹.

Articolul 5 alin. (1) lit. c) pune în discuție și chestiunea posibilității arestării fără o suspiciune rezonabilă atât timp cât o astfel de tratare a acestei instituții juridice este

¹⁹ *Helen Fenwick*, op. cit., p. 785; *Mose Erik*, Impact of Human rights conventions on the two ad hoc tribunals, in *Essays in honor of Asbjorn Eide, Human Rights and Criminal Justice for the Downtrodden*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston, 2003, p. 205.

²⁰ (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=4601&sessionId=10142596&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

²¹ *D. Harris, O'Boyle, C.K. Warbrick*, Law of the European Convention on Human Rights, London: Butterworths, 1995, p. 116; *Antonio Tanca*, Human Rights, Terrorism and Police Custody: the Brogan Case, *European Journal of International Law*, vol. I, 1990, p. 54.

justificată. Această metodă este denumită „controlul clasic al infracțiunii în timp ce scopurile vizate justifică mijloacele”²².

Furnizarea de informații doar privind baza legală a arestării și nu asupra faptei nu va fi suficientă pentru exact același motiv: aceasta va face mai dificilă, dacă nu chiar imposibilă, arestarea. Comitetul Drepturilor Omului a statuat într-un asemenea caz că nu este suficientă simpla informare a unei persoane că este arestată în baza unor măsuri operative de securitate fără nici o indicare a esenței acuzației ce i se aduce. Comitetul a considerat că este încălcat art. 9 al PIDPC, arătând că prevederea impune ca o persoană arestată să fie informată în mod satisfăcător în privința motivelor pentru care arestarea îl indisponibilizează să ia măsuri imediate pentru asigurarea eliberării sale, dacă el apreciază că motivele date sunt nelegale sau nefondate²³.

În cele din urmă, există o exigență potrivit căreia informarea ar trebui făcută într-o limbă pe care suspectul o înțelege²⁴. Aceasta ar fi satisfăcută dacă, imediat după arestare, o persoană este interogată de către judecătorul de instrucție în limba sa maternă – hotărârea *Delcourt c. Belgium*, 7 February 1967²⁵. Având în vedere scopul prevederii „informat în limba pe care o înțelege”, este discutabil dacă informarea ar trebui să fie realizată cel puțin într-o limbă care să fie înțeleasă de o persoană cu minim coeficient de inteligență – hotărârea *X. c. FRG*, 13 decembrie 1978²⁶.

Prezentarea condițiilor care trebuie să fie îndeplinite de organele statului atunci când se iau măsuri limitative sau privative de libertate a unor suspecți de terorism nu poate decât să sublinieze că, la nivel european, Consiliul Europei și, implicit, cele 46 de state membre pledează pentru recunoașterea drepturilor fundamentale în favoarea suspecților de terorism.

²² *William A. Schabas, Clementine Olivier*, La législation antiterroriste en Irlande; in *SOS Attentats, Terrorisme, victims et responsabilité pénale internationale*, Editions Calmann Levi, Paris, 2003, p. 76.

²³ *H. Cook*, op. cit., p. 14.

²⁴ *Clare Ovey, Robin White*, The European Convention on Human Rights, Third Edition, Oxford University Press, 2002, p. 130.

²⁵ (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=4601&sessionId=10142596&skin=hudoc-fr&attachment=true>)

²⁶ (<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=4601&sessionId=10142596&skin=hudoc-fr&attachment=true>)